

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นพืชกลุ่มที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีการผลิตในประเทศไทย เพื่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกสามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท แต่ในขณะเดียวกันการใช้ไม้ดอกไม้ประดับภายในประเทศมีปริมาณที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้มีการนำเข้าทางภาคใต้จากประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก (สถานีทดลองยางธาร โต, 2544)

ประกอบกับประเทศจีนมียุทธศาสตร์ที่จะเป็นแหล่งผลิตไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวที่ใหญ่ที่สุดของเอเชีย จึงทำให้จีนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งออกผลผลิตไปประเทศใกล้เคียง เช่น ญี่ปุ่น ไทย รวมทั้งส่งไปขายยังมณฑลต่างๆ ในประเทศจีน โดยมีฐานการผลิตไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวส่วนใหญ่มาจากคุนหมิง มณฑลยูนนานที่อยู่ไม่ไกลจากประเทศไทย ที่สำคัญขณะนั้นนอกจากสิ่งแวดล้อมเหมาะสม เทคนิคการผลิตดีขึ้น มีคุณภาพสูงขึ้น และได้ทำสัญญาข้อตกลง FTA อาเซียน-จีน ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 โดยลดภาษีเป็น 0% ยิ่งทำให้ไม้ดอกไม้ประดับจากจีนนำเข้ามายังไทยมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากสถิติการนำเข้าของกรมศุลกากรพบว่าสินค้าประเภทไม้ตัดดอกหรือไม้ดอกไม้ประดับแบบสด ในปี 2549 ประเทศไทยมีการส่งออกดอกไม้อัด จำนวน 1,391.5 ตัน มูลค่า 77.2 ล้านบาท ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 แต่มูลค่าการส่งออกลดลง ร้อยละ 1.0 จากปีที่ผ่านมา ประเทศที่นำเข้าดอกไม้สดจากไทย ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร อิตาลี บาห์เรน และเมียนมา

นอกจากนี้ประเทศไทยยังนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับจากต่างประเทศอีกด้วย โดยในปี 2549 นำเข้าดอกไม้สดจำนวน 1,772.5 ตัน มูลค่า 76.4 ล้านบาท ปริมาณการนำเข้าลดลง 14.5% จากปีที่ผ่านมา แต่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น 61.9% จากปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ปริมาณ 96.3% นำเข้าจากประเทศจีน (60.6%) และมาเลเซีย (35.7%) โดยปริมาณการนำเข้าจากประเทศจีนเพิ่มขึ้น 29.8% แต่มาเลเซียลดลง 47.7% จากปีที่ผ่านมา ชนิดไม้ดอกไม้ประดับที่นำเข้าจากประเทศจีนที่สำคัญได้แก่ คาร์เนชั่น กุหลาบ เบญจมาศ และลิลลี่ ส่วนไม้ดอกไม้ประดับที่นำเข้าจากประเทศมาเลเซียได้แก่ เบญจมาศ ปริมาณการนำเข้าไม้ตัดดอกจากประเทศจีนที่เพิ่มขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกษตรกรผู้ผลิตไม้ดอกเมืองหนาวภายในประเทศจำเป็นต้องเรียนรู้ และทันสถานการณ์ตลาดและกระแสการบริโภคอยู่ตลอดเวลา เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์สภาวะปัจจุบันและพัฒนาผลผลิตให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ โดยต้องหายุทธศาสตร์การแข่งขันที่มีความแตกต่างกับผลผลิตของจีนและมาเลเซีย การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การปรับปรุงไม้ดอกพันธุ์ใหม่ การพัฒนาคุณภาพ การประชาสัมพันธ์สร้างกระแสการบริโภค และเน้นให้เกษตรกรหันทิศทางการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว ประเภทที่ปลูกตลอดทั้งปี มาเข้าสู่ระบบการผลิตแบบฤดูกาล น่าจะเป็นกระบวนการที่จะทำ ให้ผลผลิตไม้ดอกเมืองหนาวของไทยพอจะดำเนินต่อไปได้ (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2547)

สำหรับฝ่ายงานไม้ดอก มูลนิธิโครงการหลวง นั้นได้ใช้เวลากว่า 20 ปี ทำงานวิจัยไม้ดอก โดยใช้พื้นที่ในส่วนของหน่วยวิจัยขุนห้วยแห้ง อินทนนท์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและความเหมาะสมในการดำเนินงานศึกษาทดลองและวิจัยพืชในเขตหนาวมาตลอดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งงานวิจัยไม้ดอกได้ทำการศึกษาวิจัยและทดลองพืชในหลายๆ แขนง ทั้งการศึกษาและคัดเลือกพันธุ์ไม้ดอกที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ งานปรับปรุงพันธุ์พืช งานทดสอบธาดอาหารที่เหมาะสมกับพืชชนิดต่างๆ การศึกษาด้านสรีระวิทยาของพืช การปลูกพืชในสภาพไร่ดิน และงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับพืชที่นำออกสู่งานส่งเสริม ฯลฯ ซึ่งจากการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมาสามารถคัดเลือกพันธุ์พืชชนิดต่างๆ ทั้งไม้ดอกและไม้ใบ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยออกไปสนับสนุน งานในส่วนของศูนย์พัฒนาต่างๆ เป็นจำนวนมาก สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกรในการกำกับดูแลของมูลนิธิฯ ด้วยดีตลอดมา และขณะเดียวกันยังมีไม้ดอกหลายๆ ชนิด ที่ผ่านขั้นตอนและกระบวนการศึกษาวิจัยแล้ว แต่ยังไม่สามารถนำออกสู่งานส่งเสริมเกษตรกรได้ เนื่องจากเหตุผลและปัจจัยหลายๆ ประการที่เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถผลักดันพันธุ์พืชที่ผ่านการวิจัยเหล่านี้ออกสู่ระบบงานส่งเสริมเกษตรกรได้ เช่น สภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เหมาะสม ความซับซ้อนในการปลูกเลี้ยง ความสามารถในการลงทุนและการผลิตของเกษตรกร เป็นต้น ปัจจุบันมูลนิธิฯ ต้องรวบรวมพันธุ์และการดูแลรักษาพันธุ์พืชเหล่านี้ โดยยังไม่มีเกษตรกรรายใดให้ความสนใจหรือกล้าตัดสินใจลงทุน ดังนั้นการจัดทำโรงเรียนและแปลงสาธิตการผลิตไม้ดอกที่ครบวงจรสมบูรณ์แบบ ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตจนถึงขั้นตอนการจำหน่ายให้กับลูกค้า พร้อมทั้งวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตในรูปแบบเชิงการค้าภายในหน่วยวิจัย ซึ่งจะเป็ต้นแบบการผลิตไม้ดอกชนิดใหม่ให้กับเกษตรกรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุน และเป็นแหล่งความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต รวมทั้งส่งผลสนับสนุนกิจกรรมของฝ่ายตลาดเพื่อการประชาสัมพันธ์ผลิตผล และเพิ่มความหลากหลายของชนิดสินค้าเพื่อการจำหน่ายผลผลิต อันจะเป็นการสร้างรายได้กลับเข้าสู่มูลนิธิฯ และช่วยทดแทนการนำเข้าไม้ดอกเมืองหนาวภายในประเทศได้อีกด้วย

หน่วยวิจัยชุมชนห้วยแห้ง อินทนนท์ เป็นหน่วยวิจัยที่มีลักษณะการทำงานที่หลากหลาย ซึ่งนอกเหนือจากงานวิจัยและส่งเสริมแล้ว ยังมีงานบริการชุมชน งานบริการด้านการศึกษาและวิชาการ ยังมีงานสนับสนุนการท่องเที่ยว จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดทำโรงเรือนและแปลงสาธิต โดยไม้ดอกที่นำมาปลูกทดลองในโรงเรือนและแปลงสาธิตจะเป็นไม้ดอกที่ได้ผ่านการศึกษาวิธีการผลิต การคัดเลือกสายพันธุ์ สามารถเจริญเติบโตได้ดีมีความเหมาะสมต่อการนำมาส่งเสริม และตลาดมีความต้องการ ซึ่งได้แก่ ฟรีเซีย ว่านสี่ทิศ และไฮเดรนเยีย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการด้านการผลิตไม้ดอกเมืองหนาวอย่างเป็นระบบครบวงจร
- 2) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว เมื่อต้นทุนหรือผลตอบแทนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว เช่น การปลูก การดูแลรักษา เทคนิค และการจัดการตลาด และผลกระทบที่มีต่อสังคม ซึ่งเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมจะได้นำข้อมูลไปใช้ปรับแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับผู้ลงทุนรายใหม่จะได้เข้าใจสภาพทั่วไปและความยากง่ายในการลงทุน

- 2) ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินจากการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจในธุรกิจนี้

- 3) ทำให้ทราบถึงสถานะของโครงการภายใต้ความผันแปรอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต้นทุนหรือผลตอบแทน เพื่อใช้ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินธุรกิจ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตไม้ดอกเมืองหนาว 3 ชนิด ทำแปลงสาธิต พื้นที่ประมาณ 300 ตรม. ณ หน่วยวิจัยชุมชนห้วยแห้ง อินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 การวางแผนการผลิตชนิดไม้ดอกเมืองหนาวทั้ง 3 ชนิด

ลำดับที่	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก	หมายเหตุ
1	ฟรีเซีย	100 ตรม.	ในโรงเรือน
2	ว่านสี่ทิศกระถาง	100 ตรม.	นอกโรงเรือน
3	ไฮเดรนเยีย	100 ตรม	ในโรงเรือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved